

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

6. An ignorans alicui actui impositam esse irregularitatem excusetur ab illa? Idem dicendum est de pœna excommunicationis, suspensionis, & interdicti, etiamsi ignorantia sit vincibilis, dummodo non ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Sup. hoc in
ref. prae-
terit. & in duabus
sec. 7. & sup.
in tr. 1. Ref.
32. §. Quae
autem, cursum
in fin. & in
rom. 2. tr. 6.
Ref. 24. §.
ult. & in to.
4. tr. 8. Ref.
104. §. ult.
per tot. & in
to. 3. tr. 3.
Ref. 34. §.
Sed obiter.

§. 1. **A**ffirmative responder Villalobos *rom. 1. tr. 1. diff. 6. num. 1.* ubi sic ait. [El que ignora el derecho de la irregularidad si haze el atto à que esta annexa, incurre en ella, esto es comun y llano porque tambien otras penas como la del blasphemio y homicida se incurren ignorando el derecho, y en esto difiere tambien esta pena de las censuras porque aquellas como son medicinales no las incurren los que las ignoran con ignorancia invincible, mas ha se de entender la conclusion del que ignora el precepto Ecclesiastico tan solamente cometiendo culpa contra ley natural, o divina, porque estas irregularidades que se ponen por culpa miran la indegencia que el atto en si tiene, y ansi faltando essa no se incurren.] Sic ille. Et ita hanc sententiam tenet Suarez & Vasquez, quos citat & sequitur Hurtado *disp. 1. de irregul. diff. 8. num. 18.* quia, ait ipse, homicidium, v. g. & quodcumque aliud delictum factum contra jus naturale, etiam cum omnimoda ignorantia prohibitionis Ecclesiasticae, ob quod lata est irregularitas, est simpliciter tale delictum, v. g. homicidium, aut aliud; & quamvis in eo delicto non sit contumacia in Ecclesiam remanet in eo sufficiens indecentia ad suscipiendos Ordines, & ad exercendos jam susceptos, ob quam evitandam fertur irregularitas; imò in eo remanet sufficiens culpa, vt ea poenalis ei infligatur, quamvis irregularitas infligatur vt poena; ergo absque fundamento praerogatur notitia prohibitionis Ecclesiasticae ad incurrendam irregularitatem latam ob delictum alio jure prohibitum. Adde multo minus praerogatur scientiam, seu notitiam annexionis ipsius irregularitatis ad eam incurrendam, quia de ratione poenae, aut quasi poenae, non est quod sit voluntaria; quod autem delictum absque notitia irregularitatis factum habeat minorem contumaciam, seu inobedientiam respectu Ecclesiae, parum refert, quia absque ea notitia sufficientem habet contumaciam & indecentiam, est tamen peculiare excommunicatione, & aliis poenis latis per statuta Ordinariorum certum, quod probabiliter ignorat, non incurritur. Haec omnia Hurtado.

2. Verum non reticeam hic adnotare quod non desunt DD. contrariam sententiam tenentes, & hi sunt inter theotricos, Thom. Sanchez *de matrim. lib. 9. disp. 32. num. 17. juncto n. 9.* & Aegid. Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 4. n. 19. & 31.* ubi sic asserit. Probabilis est excentum actum cui annexa est in puram poenam irregularitatis, hanc non incurtere si invincibiliter ignoret jure Ecclesiastico prohibitam; & etiam non est impossibile ignorantiam poenae irregularitatis excusare, etiam si quis sciat agere contra legem Ecclesiasticam. Ita Coninch, qui multos adducit textus & rationes, & hanc sententiam tenet etiam Ioan. Prapoli *in 3. p. 9. §. de irregul. dub. 2. n. 9.* ubi docet absolute non incurtere irregularitatem committentem aliquid contra legem naturalem, vel divinam si ignorat, quod idem lege Ecclesiastica prohibetur sub poena irregularitatis; & licet *num. 10.* teneat hoc non procedere, quando non praerogatur Ecclesiasticum, sed solum poena irregularitatis ei annexa ignoratur, attamen hanc sententiam, quam ipse contra Sanchez tenet, vocat tantum veriore, unde cum Coninch *ubi supra* putat illam etiam in hoc casu, quando tantum ignoratur poena irregularitatis, esse probabilem; sed tu ne recedas à prima sententia, quoad irregularitatem homicidii, vt optime observat Merolla *in disp. Theolog. tom. 1. disp. 1. c. 2. corollar. 1. n. 49.* & ego *infra in hoc tract. resol. 85.* nam quoad alias irregularitates impositas in poenam puram delicti, ego puto secundam sententiam negativam esse probabilissimam. Vide Merollam *ubi supra*, & de hac quaestione iterum redibit sermo *in d. resol. 85.*

Quae nunc
hanc sequetur,
&c.

RESOL. VI.

An ignorans alicui actum impositum esse irregularitatem, excusetur ab illa?
Idem dicendum est de poena excommunicationis, suspensionis & interdicti, etiam si ignorantia sit vincibilis, dummodo non sit crassa, vel supina?
Et docetur quod irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur esse ex delicto, includit praecipue defectum lenitatis, & ideo incurritur, licet occidens ignoret homicidium illam impositum esse, & hoc dubium est valde notandum, quia quotidianum, & à paucis decisum. Ex p. 4. tract. 2. Ref. 85.

§. 1. **O**uam plausibilis erit Confessaris haec resolutio, & negativam sententiam docet Hurtado *tract. de irregul. disp. 1. diff. 8. n. 18.* Vasquez *in 3. part. tom. 4. dub. 16. de excommunic. Azorius tom. 1. lib. 1. c. 15. quest. 7.* Corduba *in 99. lib. 2. quest. 12.* Suarez *tom. 5. in 3. p. disp. 40. sect. 5. n. 10.* Alvarez *in part. 2. disp. 158. num. 5.* Avila *de cens. part. 2. c. 5. disp. 10. concl. 2.* Sotus *in 4. disp. 229. l. 1. art. 2. ad finem.* & Martinus Ledesma *in 2. 2. q. 24. art. 6.* Verum ego puto contrariam sententiam non minus probabilem esse. Dico igitur quod ignorantia juris invincibilis excusat ab irregularitate, etiam si imponatur pro facto jure naturali damnato, quia poena non incurritur absque culpa. Ita Navarrus, Reginaldus, Peregrinus, Sanchez & Bonacina, quos citat & sequitur Merol. *in disp. theol. tom. 1. disp. 1. c. 2. coroll. 1. num. 48.* quibus adde Castrum Palaum *in opere morali tom. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 18. num. 6.* Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 4. num. 31.* & Portel *ubi infra*, & ideo si excommunicatus celebret ignorans invincibiliter esse impositam poenam irregularitatis excommunicato celebranti, non incurrit irregularitatem. Imò Merolla *ubi supra* *dub. 3. num. 85.* docet etiam ignorantiam moraliter vincibilem excusare à poena irregularitatis, dummodo non sit crassa, quia haec non omittit ex lata culpa.

2. Sed dicit aliquis, si haec doctrina esset vera, sequeretur quod si quis occideret aliquem nefcius homicidio impositum esse irregularitatem, illum non incurreret. Sed hoc dicere est absurdum: ergo. Respondet Laurentium de Portel *in dubiis regularum, per ignorantiam, n. 19.* totum hoc concedere, sic enim asserit. Praemittendum est aliam irregularitatem consequi ex delicto, ut ex homicidio, ex celebratione in excommunicatione, &c. in poenam delicti. Alia vero est irregularitas: quae non ponitur ob delictum, sed ex indecentia, vel defectu lenitatis, & committitur non culpam, sed indecentiam, qualis est bigamia, & irregularitas contracta à iudice sine culpa damnanter hominem ad mortem iustè. Et quidem certum est apud omnes hanc irregularitatem secundi generis certo contrahi, etiam si operans operetur ignorantia invincibili. Est ergo sola quaestio de irregularitate primi generis orta ex delicto, an ista quoque poena est, similiter & suspensio, interdictum, inhabilitas & similes incurrantur ab operante invincibiliter ignorante? Sotus & Ledesma affirmant; Sanchez vero tenet probabilis has omnes poenas non incurri ab operante qui habet ignorantiam juris positivi illas imponentis; ita Portel, qui ut aperte apparet ex ejus verbis expressè irregularitatem ex homicidio tanquam ortam ex delicto non incurri ab ignorante illam, & hanc sententiam etiam aperte videtur docere Castrum Palaum *ubi supra*.

3. Verum his non obstantibus contrariam sententiam

tiam tenendam esse puto, quia, ut bene observat Merolla loco citato in *disputatione theol. tom. 1. disp. 1. c. 2. n. 49. & n. 87.* Irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur esse ex delicto, includit tamen præcipue defectum lenitatis, ergo incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impositam esse; & hoc dubium est valde notandum, quia quotidianum, & à paucis discussum; & scio quod aliquando doctorum hominum torset ingenia. Vide etiam Guilielmum Mercetum de *Sacram. in 3. p. D. Thom. q. 66. art. 9. num. 6.*

4. Dicendum est igitur ad incurrendam excommunicationem non sufficere quoddam sciam opus esse prohibitum, sed ut sciam de pœna, idque prohiberi sub excommunicatione. Ita de cæteris pœnis, suspensione, interdicto, irregularitate, &c. quod est valde consolatorum, & verum est etiam si ignorantia, ut supra diximus, esset vincibilis, & ita præter Merollam docet Laurentius de Portel ubi supra n. 27. ubi ita ait. Ignorantia vincibilis sive facti, sive juris imponentis censuras, & alias pœnas spirituales, sive factum illud sit peccatum mortale, sive non, si tamen non fuerit ignorantia crassa & supina, excusat ab omnibus illis pœnis; & hæc conclusio est magnæ consolationis, etque intelligenda de quibuscumque pœnis, sive latis à jure communi Papæ, sive à particulari Dieceſanorum; crassa verò & supina ignorantia est illa quæ procedit ex culpa lata, quæ intervenit in adhibenda diligentia; culpa verò lata est, quando ignorans aut nullam, aut valde modicam adhibuit diligentiam ut sciret quæ nosse teneat, vel quæ ex malicia, vel ex nimia negligentia procedit. Vbi vides posse aliquem evadere prædictas omnes pœnas, etiam si operetur culpabiliter mortaliter cum ignorantia juris, vel facti dummodo ignorantia non sit crassa & supina, sive magna. Vnde etiam colliges non incurri irregularitatem homicidii ob solam culpam venialem. Sic Portel, & ego supra in *resolut. 2. 1.*

RESOL. VII.

An ignorans homicidio esse annexam irregularitatem, excusetur ab illius incurſione?
Ex quo oritur hæc alia difficilis quæſtio. An qui scienter accessit ad consanguineam uxoris suæ, ignorans tamen privationem petendi debitum esse ab Ecclesia ob hoc peccatum impositam, illam non incurrat, & sic non eget dispensatione, ut à sua uxore petat debitum?
Ex p. 9. tract. 7. Misc. 2. Ref. 19.

§. 1. CAsus in dies accidit: & affirmativam sententiam probabilem esse, putat novissimè Cæſtrus Palaus tom. 6. disp. 6. punct. 6. n. 3. ubi firmans, quod si probabiliter ignores, irregularitatem delicto esse annexam: tamen si scias ecclesiastica lege esse prohibitum, ab irregularitate excusetis, adversus hanc sententiam n. 2. sic arguit: [Si ad incurrendam irregularitatem necessarium foret cognoscere eam pœnam delicto annexam: ergo homicida ignorans hanc pœnam nulla irregularitate teneretur, sed liberè posset ad Ordines promoveri. Hoc autem falsum videtur: siquidem Iudex justè reum morti tradens irregularitatem contrahit, tamen si ignoret irregularitatem suo facto impositam esse, eò quod dedecet Christi esse Ministrum, qui alium vita privavit: sed hæc indecentia efficacius urget in eo, qui injustè, & iniquè alium occidit: ergo irregularis erit, tamen si ignoret suo delicto irregularitatem esse impositam. Tamen ipse postea ad hoc argumentum sic responderet num. 3. Neque item est inconveniens, quod Iudex, ignorans suo facto irre-

gularitatem annexam, eam contrahat; non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem suo delicto annexam: quia irregularitas Iudici, non in pœnam, sed ob decentiam posita est: at homicida, tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas indicitur; quæ irregularitas gravior est, & difficilius dispensationis, ac proinde non est mitum, ut cognitionem legis eam indicentis exposcit. Ita Palaus, in quibus verbis, ut vides, apertè patet, ipsum docere, homicidam ignorantem suo facto irregularitatem annexam esse, illam non incurtere.

2. Sed habeo magnam difficultatem in hac doctrina: video enim esse contra communem sententiam Doctorum, & contra praxim: videtur enim sufficere, ut incuratur irregularitas; si sit annexa homicidio propter decentiam; & ideo non obstat, si sit etiam annexa in pœnam: non enim incurritur ex uno capite, sed etiam ex alio, ut ego alibi adnotavi.

3. Sed ex his oritur alia difficilis quæſtio. quæ ex verbis Magistri Serra in p. 2. tom. 2. q. 76. art. 3. dub. 2. tibi proponam: sic itaque asserit: [Nonnulli asserunt, illum, qui scienter accessit ad consanguineam uxoris suæ, ignorans privationem petendi debitum esse ab Ecclesia ob hoc peccatum impositam, illam non incurtere, sicque non eget dispensatione, ut à sua uxore petat debitum. Nam talis privatio est pœna; ignorantia autem invincibilis pœnæ ab ea excusat. Sed hoc tutum non est, cum sit contra communem Ecclesiæ consuetudinem: solent enim fideles moneri à Confessariis; ne petant debitum, quando ad consanguineam uxoris intra secundum gradum accesserunt, lege ibi doctumam Ref. 244. & in tom. 7. tr. 1. ex Ref. 231. q. unic. art. 2. concl. 2. & alii, qui prædictam privationem petendi debitum appellant pœnam: nam nolunt eodem modo judicandum esse de illa, ac de aliis pœnis: aliis enim cum, juxta sententiam probabilem ipsius Magistri Soto quam prædicti Authores approbant, leges pœnales etiam apponentes pœnas, ad executionem non requirunt aliqua actio, non obligent ad pœnam ante Iudicis sententiam; fateri debet, etiam si quis, sciens pœnam privationis petendi debitum accedat ad consanguineam uxoris, non teneri se abstinere à petitione debiti ante Iudicis sententiam: quod quis dicat? Certe hæc privatio petendi debitum non alio modo dicitur pœna incestus, quam privatio contrahendi matrimonium dicitur pœna criminis homicidii, vel adulterii: sed, qui tale crimen commisit, quamvis invincibiliter ignoraret privationem contrahendi matrimonium, illam incurteret, ergo & qui committit prædictum peccatum incestus, privationem petendi debitum incurrit, etiam si invincibiliter ignoret illam. Vtrique enim privatio, non propriè pœna est, sed impedimentum quoddam, & inhabilitas, à qua non excusat illius ignorantia.] Hucusque Serra satis probabiliter.

4. Sed ego etiam probabiliter puto, quod si quis ex ignorantia facti vel juris, vel solius pœnæ, contrahat cum suo conjugis cognationem, aut affinitatem, non privatur petitione debiti. Et ita præter alios, me citato, hanc sententiam tenet amicissimus Pater Franciscus Lugo de *Principiis Theol. mor. c. 4. q. 3. n. 37.* cui adde novissimè, etiam me citato, Quintanadueñas in *Theol. moral. tom. 1. tr. 9. singul. 6. num. 3. & 4.* omnino videndum.

RESOL. VIII.

An irregularitas incuratur in aliquo casu à jure non expresso?

S 3

E2